

नियमीत दिवाणी मुकदमा क्र. ५६/२०१७ मधील नि. १५ वरील आदेश

{अशोक गंगाराम धुरी वि. यशवंत लुमा धुरी }

वादी यांनी प्रस्तुतचा अर्ज दिवाणी प्रकिया संहिता क्रम २६, नियम ९ नुसार दावा जमिन व घराची मोजणी करण्याकरीता उप अधिक्षक, भुमी अभिलेख, कुडाळ यांची न्यायालयीन आयुक्त म्हणून नेमणूक करावी याकरीता दाखल केला आहे.

०२) वादींच्या कथनानुसार, त्यांनी प्रस्तुतचा दावा हा प्रतिवादी यांचेविरुद्ध दावा मिळकतीच्या दक्षिण दिशेस प्रतिवादी यांनी ६ मीटर लांबी व ३ मीटर रुंदीचे केलेले वाडीवरवडे घर क्र. १६९च्या दर्शनी भागाच्या पडवीचे बांधकाम अतिक्रमण करून बांधलेले असून ते बेकायदेशीर आहे असा ठराव होऊन तो पाडून मिळावा अशी अज्ञार्थी ताकिद होऊन मिळणेकरीता तसेच सदरील अतिक्रमीत दावा जमिनीचा ताबा मिळणेकरीता व कायम ताकिदीकरीता दाखल केलेला आहे. वादींच्या अभिकथनांनुसार, सदर दावा मिळकतीत प्रतिवादी यांच्या घराच्या बांधकामाचा काही भाग वादींच्या मिळकतीत येत आहे. दावा मिळकतीमध्ये बांधकाम केले आहे की नाही याबाबत संदीग्धता दुर होऊन खरी वस्तुस्थिती न्यायालयासमोर येणे आवश्यक आहे. सबब, त्यांनी कोर्ट कमीशनर म्हणून उप अधिक्षक भुमी अभिलेख यांची नेमणुक करून सदर दावा मिळकती प्रस्तुत वादी उल्लेख करीत असलेली वस्तुस्थिती दावा मिळकतीत आहे किंवा नाही याची शहानिशा करून दावा जमिन व घराची मोजणी करून तेथील वस्तुस्थितीप्रमाणे वाडीवरवडे घर क्र. १६९च्या बांधकामाचे मोजमाप करून अतिक्रमणाच्या योग्य त्या खुणा दाखवून नकाशा व त्याचा पंचनामा करून रिपोर्ट न्यायालयाकडे सादर करावा अशी विनंती केली आहे.

०३) प्रतिवादी यांनी निशाणी १८ येथे आपले म्हणणे दाखल करून अर्जास विरोध दर्शविला आहे. त्यांचे कथन असे की, प्रतिवादी योग्यती कैफियत

दाखल करणार असून त्यांनी कोणतेही अनाधिकृत बांधकाम केलेले नाही, तर पुर्वी उभे असलेल्या इमल्याचे जागेवर दुरुस्ती केली आहे. वादीच्या म्हणण्याप्रमाणे, प्रतिवादीने अतिक्रमण केले ही बाब चुकीची आहे. वादीचा भाऊ कांता गंगाराम धुरी याने या न्यायालयात दावा मिळकतीचे वाटप करून मिळणेकरीता दावा दाखल केला आहे. त्यामध्ये हजर होऊन प्रतिवादीने आपली कैफियत सादर केली आहे. दावा मिळकत ही वडिलोपार्जित मालकी हक्काची असून तसे फेरफार क्र. १२१ मध्ये नमूद आहे, आणि त्यामध्ये आपला हक्कसंबंध आहे त्याने आपल्या हिश्याचे वाटप होणे आवश्यक आहे ही बाब उभारली आहे. सबब, दावा मिळकतीबाबतचा वाटपाचा दावा पर्यायाने हक्कप्रस्थापनेचा दावा दाखल असून तो प्रलंबित असल्याने सदरचा दावा चालणे योग्य होणारे नाही. त्यास सी.पी.सी कलम १० ची बाधा आहे. सबब, दावा स्थगित होणारा असल्याने त्याअगोदर प्रस्तुतचा दावा चालणे योग्य होणार नाही व तांत्रिक अडचणीचे होणारे आहे. वादीने स्वतःची बाजू स्वतः शबीत करणे गरजेचे आहे. कोर्टाच्या मदतीने त्याला पुरावा गोळा करता येणार नाही. सदरचा अर्ज Premature असल्याने फेटाळण्यास पात्र आहे.

०४) अर्ज व म्हणणे वाचून पाहीले. अर्ज तसेच अभिलेखावरील कागदपत्रांचे अवलोकन केले. उभयपक्षांच्या विधीज्ञांचा युक्तीवाद ऐकला.

०५) वादी यांचे प्रस्तुत दाव्यातील अभिकथनांचे अवलोकन केले असता, त्यांनी दावा मिळकतीपैकी अ मिळकत ही वादी व इतर सहहिस्सेदार यांच्या मालकीची व वहिवाटीची असून त्यामध्ये प्रतिवादी यांचा कोणताही हक्क नाही असे कथन केले आहे. तसेच, सदर दावा मिळकतीच्या दक्षिणेस प्रतिवादी यांनी ६ मीटर लांबी व ३ मीटर रुंदीचे केलेले घर क्र. १६९ च्या दर्शनी भागाचे पडवीचे बांधकाम अतिक्रमण करून बांधलेले असून ते बेकायदेशीर आहे. वादीची प्रस्तुतची कथने प्रतिवादीने त्यांच्या निशाण २९ येथे दिलेल्या कैफियतीमध्ये नाकारलेली आहेत. सबब, वादी प्रतिवादी यांच्यामधील परस्पर कथनांचा विचार

करता प्रतिवादी यांनी दावा मिळकतीत वादींच्या कथनाप्रमाणे अतिक्रमण केले किंवा कसे याबाबतची वस्तुस्थिती प्रस्तुतचा दावा अंतिमरित्या गुणदोषावर न्यायनिर्णीत करण्याच्या दृष्टीने आवश्यक आहे असे दिसून येते.

०६) वादी यांनी त्यांच्या अर्जातील कथनांच्या पुष्ट्यर्थ **नाम. सर्वोच्च न्यायालय, दिल्ली यांचेकडील हरीयाणा वक्फ बोर्ड वि. शांती सरूप व इतर (AIR 2008 SC (Supp) 616** या खटल्यातील न्यायालयाने न्यायनिर्णयातील नोंदवलेल्या निरीक्षणाचा आधार घेतला आहे. त्यामध्ये नाम. सर्वोच्च न्यायालयाने खालीलप्रमाणे निरीक्षण नोंदवलेले आहे.

"Admittedly, in this case, an application was filed under Order 26 Rule 9 of the Code of Civil Procedure which was rejected by the trial Court but in view of the fact that it was a case of demarcation of the disputed land, it was appropriate for the Court to direct the investigation by appointing a Local Commissioner under Order 26 Rule 9 of the CPC."

वरील न्यायनिर्णयाचे अवलोकन केले असता, प्रस्तुतच्या दाव्यामधील उभयपक्षकारांमध्ये मुख्य वाद हा दावा मिळकतीमध्ये प्रतिवादीने वादींच्या कथनाप्रमाणे अतिक्रमण करून पडवीचे बेकायदेशीर बांधकाम केले किंवा कसे याबाबतचा आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या वरील न्यायनिर्णयामधील निरीक्षण ही प्रस्तुत दाव्यातील तथ्ये लक्षात घेता ते प्रस्तुतच्या अर्जास लागू पडतात. एकंदरीत वस्तुस्थितीचा विचार करता, प्रस्तुत दाव्यातील उभय पक्षकारांमध्ये असलेला वाद अंतिमरित्या न्यायनिर्णीत करण्यास उप अधीक्षक, भुमी अभिलेख कुडाळ यांनी मोजणी अंती दिलेल्या अहवालाची मदत होणार

आहे. सबब, सदरचा अर्ज मंजूर होण्यास पात्र आहे. सबब, मी खालीलप्रमाणे आदेश पारित करित आहे.

आदेश

- १) वादीचा अर्ज मंजूर करणेत येत आहे.
- २) उप अधीक्षक, भुमी अभिलेख कुडाळ यांची कोर्ट कमिशनर म्हणुन नेमणुक करण्यात येत आहे.
- ३) उप अधीक्षक, भुमी अभिलेख कुडाळ यांना असे निर्देशीत करणेत येते की, त्यांनी कमीशनपुर्व नोटीसा संबंधीताना काढून दावा जमिन गाव मौजे वरवडे ता. कुडाळ स.नं. ७अ हि. नं. ६ व ग्रामपंचायत घर क्र. १६९ ची मोजणी करुन वादीच्या दावा मिळकतीमध्ये प्रतिवादीने अतिक्रमण केले असल्यास सदर अतिक्रमीत भागाचे योग्यत्या खुणा दाखवून नकाशा व तसा पंचनामा करुन त्याप्रमाणे सविस्तर अहवाल दोन महिन्याचे आत न्यायालयात सादर करावा.
४. उभय पक्षकारांनी कोर्ट कमीशनर बोलवेल त्यादिवशी त्यांचे समक्ष मोजणीचे वेळेस उपस्थित रहावयाचे आहे.
५. वादी यांनी मोजणीच्या अनुषंगाने आवश्यक असणारी कागदपत्रे द्यावयाची आहेत.
५. कोर्ट कमिशनर नेमणुकीसाठी येणारा खर्च वादीने उप अधीक्षक, भुमी अभिलेख कुडाळ यांचे कार्यालयात जमा करावयाचा आहे.
६. वादीने न्यायालयीन आयुक्त यांचे शुल्क भरल्यानंतर कमीशनपत्र तात्काळ उप अधीक्षक भुमी अभिलेख कुडाळ आवश्यक कागदपत्रासह जारी करण्यात यावे.

ठिकाण : कुडाळ

(पी. आर. ढोरे)

दिनांक ०८/०५/२०२४

सह दिवाणी न्यायाधीश(क.स्तर) कुडाळ